

Regeringen
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Förslag till förändringar i lagar och förordningar – bättre förutsättningar för internationalisering

Bakgrund

SUHF vill med denna skrivelse till utbildningsdepartementet uppmana regeringen att vidta åtgärder till förändringar med syfte att underlätta internationalisering vid Sveriges universitet och högskolor.

Vid SUHF finns numera en särskild expertgrupp för internationaliseringsfrågor som leds av prorektor Eva Malmström Jonsson (KTH). Expertgruppen ska behandla internationaliseringsaspekter avseende hela lärosätenas verksamhet, d.v.s. såväl utbildning, som forskning och samverkan. Den huvudsakliga inriktningen är att arbeta med strategiska frågor som rör internationalisering och då särskilt frågor som handlar om att förbättra förutsättningar för detta arbete. Det handlar bland annat om påverkansarbete i olika kanaler och genom att verka för större synlighet för Sverige som global aktör samt genom att vara en drivande kraft för lärosätena i diskussioner rörande gemensamma utmaningar kopplat till internationalisering. I det pågående arbetet prioriterar expertgruppen för närvarande följande områden.

- **Migrationsfrågor** – sammanställning av hinder relaterade till uppehållstillstånd, visum etc. För internationella studenter och i synnerhet för tredjelandsstudenter, är det en lång process att börja studera i Sverige, från ansökan till antagning och sedan registrering på en kurs/program. I den processen och under själva studietiden är migrationsfrågor av stor betydelse.
- **Stipendiefrågor** (både att bygga upp stipendiefond, få fler stipendier samt fördelningen av de som finns idag). Exempelvis större tillgång på resurser och stipendier som lärosätena själva kan råda över.
- **Förordningsförändringar** – sammanställning av förändringar som behövs för att ge bättre förutsättningar. Universitet och högskolor styrs av förordningar och för att få förändringar tillstånd behöver det till förordningsförändringar på ett antal områden.
- **Internationella samarbeten** – etablering utomlands. Olika former av etablering utomlands skulle väsentligt utöka lärosätenas möjlighet till internationalisering.

Internationalisering är viktigt för svenska lärosäten och därför pågår ett arbete med att integrera internationella, interkulturella och globala dimensioner i utbildning, forskning och samverkan med syfte att höja kvaliteten. Regeringen har också uttryckt liknande målsättningar när det gäller att ytterligare främja internationalisering vid universitet och högskolor. Här finns med andra ord ett gemensamt intresse av att åstadkomma förbättringar. SUHF:s ambition är därför att identifiera hinder för internationalisering som sedan kan undanröjas. Nedan beskrivs kort ett antal hinder som identifierats och vad som behöver åtgärdas för att hindren ska kunna undanröjas. För framtiden

behöver dock såväl riksdag som regering och myndigheter ha ett särskilt uppdrag att ta hänsyn till hur nationella lagar, förordningar och föreskrifter kan påverka lärosätenas möjligheter till internationellt samarbete inom utbildning, forskning och samverkan.

Förslag

Hinder	Förslag till åtgärd	Hänvisning till förordning
Inresande utbytesstudenter är formellt inte antagna enligt det regelverk som gäller för övriga studenter som antas på kurser och program.	En utbytesstudent är registrerad vid sitt hemmauniversitet under utbytesperioden. Utbytesstudenternas status behöver beskrivas och regleras. De borde "antas" vid det svenska lärosätet.	7 kap. 4 § högskoleförordningen (1993:100)
Svenska lärosäten behandlas olika vad gäller möjlighet att upplåta bostad till avgiftsstudenter.	Inkonsekvenser i regelverket som behöver justeras med syfte att skapa goda förutsättningar för studier för studenterna och att alla lärosäten erbjuds samma möjlighet till att upplåta bostäder till avgiftsstudenter.	Förordning (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning samt regeringsbeslut U2010/4277/UH
De som deltar inom ramen för beställd utbildning definieras som deltagare men inte som student, vilket har betydelse när man bl.a. ska ta ut en examen	Ny form av antagning, (i) beställd utbildning som kan ge högskolepoäng och en svensk examen eller (ii) uppdragsutbildning som lyder under såväl högskolelag som förordning.	Regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende universitet och högskolor Se bilaga 1.
Svårigheter med utbetalningar av stipendier från såväl näringsliv som universitet.	Se över regelverket för att möjliggöra utbetalning av stipendier från såväl företag som lärosäten, både ur ett skattemässigt som ur ett förvaltningsrättsligt perspektiv.	8 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) Förordning om stipendier för studieavgiftsskyldiga studenter (2010:718) Se bilaga 2
Brist på stipendier till inresande tredjelandsstudenter.	Ett åtgärdsförslag finns redovisat i bilagan "Förslag om inrättande av en nationell stipendiestiftelse".	Se bilaga 3
Kravet/möjligheten för studenter att få tillbaka studieavgiften vid dålig kvalitet på erbjuden utbildning och därmed sammanhängande frågor.	Domen vittnar om begränsade insikter i området liksom oklarheter i lagar och förordningar. Reser flera frågor som behöver förtydligas.	Västmanlands läns tingsrätt Dom mål nr 1806-15 Connie Askenbäck/Mälardalens högskola
Kapitalförsörjningsförordningen	Regeringen anhåller hos	Kapitalförsörjnings-

kräver att svenska universitet anhåller hos regeringen om tillstånd att ingå som medlem i (inter)nationella organisationer.	riksdagen om ett bemyndigande för berörda statliga myndigheter (universitet och högskolor) att fatta beslut i dessa frågor.	förordningen och universitetens möjligheter att ingå medlemskap i organisationer samt betala medlemsavgifter Se bilaga 4.
Arbete utomlands och möjlighet till lokalanställningar	Universitet kan behöva ha lokalanställda vid utländska forskningsanläggningar. Arbetsgivarverket kan även betrakta distansarbete utomlands som lokalanställning, vilket medför oklarheter och systemkrockar.	Se bilaga 5.
Möjlighet till utlandsetableringar för svenska universitet och högskolor.	Finns ett antal lagar och förordningar som reser hinder. Vi behöver kunna överväga olika former av etableringar i anslutning till forskningsanläggningar, partneruniversitet och fristående forskningsprojekt (jfr KI:s etablering i Hong Kong)	Se bilaga 6.

Erfarenheter vid internationalisering av utbildning

Vi vill helt kort lyfta fram några exempel på erfarenheter gjorda sedan avgiftsreformen genomfördes och som försvårar internationalisering av utbildning. Lagstiftningen tillåter inte olika prislappar för studenter på samma program (kan i vissa lägen vara motiverat att för en stipendieorganisation ge en viss rabatt eller när gemensamma program, typ Erasmus+, reglerar studieavgiftens storlek för EU stipendium, vilket innebär att de studenter som inte får ett EU stipendium är tvungna att betala samma avgift).

Erfarenheten är att anmälningavgiften är generellt hög med internationella jämförelser. Det innebär också att svenska lärosäten tvingas ta ut en anmälningavgift på 900 kronor för bland annat sommarkurser, som inte står i proportion till ett flerårigt program.

Villkorad antagning kan inte ges till potentiella grundnivåstudenter förrän de har gått ut motsvarande svenskt gymnasium, vilket innebär att de tvingas vänta ett år innan de kan söka till ett svenskt lärosäte.

I vissa sammanhang är avgiftsstudenter (inklusive EU studenter) exkluderade från vissa möjligheter, bland annat MFS stipendier som enbart kan gå till svenska medborgare. Det bör också lyftas fram att för inresande utbytesstudenter, från bland annat Afrika, finns det idag få möjligheter till stipendier, vilket gör det svårt att ha utbytesavtal med universitet i Afrikanska länder.

Erfarenheten är att många tredjelandsstudenter vill lära sig svenska under sin studietid i Sverige men SFI gäller bara för de studenter som stannar längre än ett år. Det innebär att studenter som studerar under kortare perioder inte har tillgång till någon svensk undervisning om inte lärosätena själva ordnar detta för tredjelandsstudenter.

Sammanfattning

Internationell mobilitet som omfattar studenter och anställda är av mycket stor betydelse för hur det kommer att gå för svensk högre utbildning. Mot den bakgrunden behövs ett tydligt och resursstarkt nationellt arbete för marknadsföring av svensk högre utbildning utomlands. Regering och riksdag bör ge medel och uppdrag till Svenska institutet att tillsammans med svenska lärosäten möjliggöra en uthållig marknadsföring av svensk utbildning och forskning. Vidare bör regering och riksdag ge möjlighet för svenska universitet och högskolor att bedriva myndighetsutövning utomlands, exempelvis när det gäller att utfärda en examen utanför Sverige.

SUHF menar att ovanstående förändringar är nödvändiga och visar på brister i nuvarande system och hoppas att en översyn skyndsamt ska komma igång inte minst mot bakgrund av att både regeringen och universitet- och högskolor arbetar för att främja internationalisering.

För Sveriges universitets- och högskoleförbund

Enligt uppdrag

Marianne Granfelt
generalsekreterare

Bilaga 1. Angående beställd utbildning

Bilaga 2. Angående utbildningsstipendier

Bilaga 3. Förslag om inrättande av en nationell stipendiestiftelse

Bilaga 4. Kapitalförsörjningsförordningen, Uppsala Universitet

Bilaga 5. Arbete utomlands – Lokalanställning, Uppsala universitet

Bilaga 6. Utlandsetablering av svenska universitet Underlag för vidare utredning i frågan, Uppsala Universitet